

Шляхи
долі

Харків
«ФОЛІО»
2019

ШЛЯХИ ДОЛІ

Багато шляхів обійду, щоби дізнатись:
Що значить бути?
Правдиве, сильне, світле серце —
Хіба ж мені не допоможе в герці
Долю знайти чи від неї схватись,
Її обійти чи здобути?

Неопубліковані вірші Девіда Мінью

Пісня скінчилася. Слова належали Девіду; сільське повітря. Компанія, що зібралася за столиком в пабі, палко аплодувала, бо молодий поет заплатив за вино. Тільки нота-ріус, М. Папіно, легенько захитав головою, бо він був чоловіком начитаним і не пив з іншими.

Девід вийшов на сільську вулицю, де нічне повітря вивітрило вино йому з голови. І тоді він згадав, що вони з Івон весь день сварилися, і що він вирішив піти з дому того ж вечора, щоб пошукати слави та визнання у великому світі за його стінами.

«Коли мої вірші будуть у всіх на вустах», — казав він собі в піднесеному настрої, «вона, може, подумає про ті гіркі слова, які мені сьогодні кинула».

За винятком гульвіс у таверні, село вже спало. Девід тихенько прокрався до себе в кімнату в сараї батькової

хати й спакував свої нечисленні речі. З ними він вийшов на дорогу й утік із Верною.

Він минув батькову отару овець, яка тиснулася в загоні — овець, що він їх щодня випасав, а вони розбігалися, поки він писав вірші на обривках паперу. У вікні Івон він побачив світло, і раптом його рішучість похитнулася. Це світло могло означати, що вона кається у своєму гніві й не може заснути, а вранці... Ні! Рішення прийнято. Верной — не місце для нього. Жодна душа там не розділяла його поглядів. Його майбутнє, його доля, лежали десь на цій дорозі.

За десять миль оповитого туманом й освітленого місяцем поля починалася дорога, пряма, як борозна плугаря. У селі вірили, що ця дорога веде щонайменше до Парижа; і саме цю назву поет шепотів дорогою сам до себе. Ніколи раніше Девід не подорожував так далеко від Верною.

ЛІВЕ ВІДГАЛУЖЕННЯ

Дорога простягалася ще на десять миль, а далі перетворювалася на головоломку. Праворуч вона з'єднувалася зі ще одною, більшою дорогою. Девід завагався, а тоді звернув ліворуч.

На цій важливішій дорозі відбилися сліди коліс якогось транспортного засобу, що недавно тут проїжджав. Десь за півгодини в полі зору з'явився громіздкий екіпаж, який, очевидно, їх і залишив; екіпаж загрузнув у намулі струмка внизу похилого пагорба. Кучер і форейтори кричали й натягували вуздечки. З одного боку дороги стояв чоловік-велет у чорному вбранні та струнка панна, загорнена в довгий, легкий плащ.

Девід бачив, що слугам бракує майстерності. Він узяв контроль над роботою на себе: порадив вершникам, що супроводжували екіпаж, перестати кричати на коней і скерувати свої сили на колеса. Кучер зумів зрушити коней із

місця своїм знайомим для них голосом; Девід сильним плечем змістив задню частину екіпажа, і від таких гармонійних зусиль той виїхав на тверду землю. Вершники залізли на свої місця.

Девід на якусь мить завмер на одній нозі. Джентльмен-велет помахав йому рукою. «Сідайте в екіпаж», — сказав він голосом, таким самим могутнім, як він сам, але згладженим витонченими манерами. Такий голос вимагав послуху. Молодий поет і так не довго вагався, а повторення команди тільки прискорило його рішення. Нога Девіда ступила на сходинку екіпажу. У темряві він зумів розгледіти на задньому сидінні фігуру жінки. Він збирався сісти навпроти, коли той самий голос знову його скерував: «Ви сидітимете біля пані».

Джентльмен розмістив усю свою вагу на переднє сидіння. Екіпаж рушив вгору. Панна мовчки сиділа в кутку. Девід не міг розібрати, молода вона чи стара, але витончений, м'який аромат її парфумів розбурхав його поетично фантазію, і йому хотілося вірити, що за містичною постаттю ховається хтось вельми чарівний. Ось і пригода, про яку він завжди мріяв. Але поки він не до кінця розумів, що відбувається, бо наразі його непреступні компаньйони не зронили ні слова.

За годину Девід побачив через вікно, що екіпаж виїхав на вулицю якогось міста. Тоді зупинився перед темним, закритим будинком, і вершник зійшов, щоб постукати в двері. Загратоване вікно над дверима розчахнулося, і звідти вигулькнула голова в нічному ковпаку.

— Хто ви такі, що турбуєте спокій чесних людей серед ночі? Мій дім зачинений. Пристойні люди в такий пізній час не мандрують. Перестаньте гримати в двері та їдьте собі.

— Відчиняйте! — просичав вершник, — Відчиняйте монсеньйору маркізу де Бупертіс.

— Ах! — вигукнув голос згори. — Десять тисяч вибачень, мій пане. Я не знав — така пізня година — двері негайно відчинять, і вважайте дім у розпорядженні мого пана.

Девід зійшов з екіпажа вслід за маркізом. «Допоможіть пані», — наказали йому. Поет підкорився. Він відчув, як тремтить її рука, коли він допомагав їй спускатися. «У дім», — була наступна команда.

Вони опинилися в довгій їдальні таверни. По всій довжині простягався великий дубовий стіл. Джентльмен-велет всівся в крісло з ближчого краю кімнату. Панна занурилася в крісло під стіною, ніби страшенно виснажена. Девід стояв, гадаючи, як йому краще вийти й продовжити свій шлях.

— Мій пане, — сказав власник будинку, — вклоняючись аж до підлоги, — якби я знав, що мені випаде така честь, я б якось підготувався. Ось в-вино, і холодна птиця, і м-м-може...

— Свічки, — сказав маркіз, жестикулюючи пальцями пухкої білосніжної руки.

— Т-так, пане, — він приніс дюжину свічок, запалив їх і розставив на столі.

— Якщо добродій зволить покуштувати бургундського — он є бочечка...

— Свічки, — сказав добродій, розчепіривши пальці.

— Ну звичайно — миттю — лечу, мій пане.

Ще дюжина свічок освітили залу. Пишні об'єми маркіза перевалювалися через бильця крісла. З ніг до голови він був вбраний у добротну чорну одіж, тільки на зап'ястях і на шиї визирали сніжно-білі рюші. Навіть рукоятка та піхви його меча були чорні. На обличчі він мав вираз насмішкуватої гордості. Кінчики закручених вусів діставали мало не до очей.

Панна сиділа нерухомо, і тепер Девід побачив, що вона молода, вродлива, і врода її приваблива й зворушлива. Поки він роздумував про її гарний, але нещасний вигляд, знову прогрімів голос маркіза, який його налякав.

— Яке вас звати і чим ви займаєтеся?

— Девід Мін'йо. Поет.

Вуса маркіза ще більше закрутилися до очей.

— На що ви живете?

— Я також пастух; я стеріг отару батька, — відповів Девід, високо піднявши голову, але щоки його зашарілися.

— Тоді слухай, вівчар і поет, яку долю ти на себе накликав цієї ночі. Ця панна — моя племінниця, мадемуазель Люсі де Варан. Вона — шляхетного походження, і має у своєму розпорядженні десять тисяч франків на рік. Що стосується її привабливості — можете бачити самі. Якщо такі дані влаштовують ваше вівчарське серце, тільки скажіть — і вона стане вашою дружиною. Не перебивайте мене. Сьогодні ввечері я відвозив її в палац графа де Вільмора, якому була обіцяна її рука. Прийшли гості, священник чекав; шлюб із чоловіком, який підходив їй за статусом і статком, мав от-от бути укладений. А біля вівтаря ця юна леді, така лагідна й покірна, кинулася на мене, як леопард, звинуватила в жорстокості й злочинності, і розірвала — просто перед враженим священником — дану за неї обітницю. Я тієї миті поклявся тисячею чортів, що вона вийде за першого ж чоловіка, якого ми зустрінемо після того, як виїдемо з палацу, неважливо, буде це принц, шахтар чи злодій. Ви, вівчарю, стали першим. Мадемуазель повинна вийти заміж сьогодні ж. Якщо не за вас, то за когось іншого. Маєте десять хвилин на прийняття рішення. Не докучайте мені питаннями. Десять хвилин, вівчарю; час пішов.

Маркіз голосно тарабанив пальцями по столу. Він занурився в завуальоване чекання. Ніби якийсь великий дім позачиняв вікна й двері перед чиймсь приходом. Девід заговорив би, але його зупиняла велетова манера триматися. Тому натомість він став перед кріслом пані й вклонився.

— Мадемуазель, — сказав він і здивувався, як легко в нього з язика злітають слова перед такою красою та вишуканістю. — Ви чули, що я пастух. Часами я також уявляю з себе поета. Якщо поета виказує поклоніння перед красою, то зараз я дуже навіть почувуюся поетом. Чи можу я вам якось прислужитися, мадемуазель?

Молода жінка підвела на нього погляд сухих, скорботних очей. Його чесне, сяюче обличчя, яке у зв'язку з поважністю пригоди набуло серйозного виразу, його сильна, пряма постать і співчуття в блакитних очах, мабуть, і її неминуча потреба в доброті та допомозі, яких їй давно бракувало, розтопили її і з очей в неї нараз покотилися сльози.

— Мосьє, — сказала вона тихим голосом, — ви здаєтеся мені чесним і добрим. Це мій дядько, брат мого батька, і мій єдиний родич. Він любив мою матір і ненавидить мене, бо я схожа на неї. Він перетворив моє життя на нескінченний кошмар. Я боюся одного його погляду й ніколи раніше не насмілювалася його не послухатися. Але сьогодні він збирався віддати мене заміж за чоловіка, втричі старшого за мене. Вибачте, мосьє, що виливаю на вас власні неприємності. Ви, звісно, відмовитися чинити те божевілля, до якого він вас штовхає. Але дозвольте мені подякувати вам хоча б за ваші благородні слова. Зі мною давно ніхто не говорив.

Тепер в очах поета з'явилося ще щось, крім благородства. Він опустил на неї ніжний погляд. Вона спрагло до нього нахилилася. Він, напевно, справжній поет, бо про Івон було забуто; ця нова чарівність приворожувала його своєю свіжістю та грацією. Її легкий парфум сповнював його дивними почуттями. Його теплий, ніжний погляд зупинився на ній. Вона спрагло до нього нахилилася.

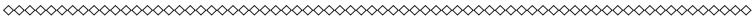
— Десять хвилин, — сказав Девід, — дано мені, щоб зробити те, на що інакше пішли б роки. Не казатиму, що шкодую вас, мадемуазель; це було б неправдою — я кохаю вас. Я не можу наразі просити вас, щоб ви кохали й мене, але дозвольте врятувати вас від цього жорстокого чоловіка, і, з часом, кохання прийде. Думаю, я маю майбутнє; я не завжди буду пастухом. Довірите мені свою долю, мадемуазель?

— Ах, ви жертвуєте собою з жалю!

— Від кохання. Час закінчується, мадемуазель.

— Ви пошкодуєте про це й будете мене зневажати.

— Я житиму для того, щоб робити вас щасливою і бути гідним вас.

ЗМІСТ

ШЛЯХИ ДОЛІ (переклад Х. Кунець)	3
Шляхи долі	5
Хранитель лицарської честі	28
Благодійник	39
Зачарований профіль	46
Матеріал для літератури	53
Мистецтво та кінь	69
Феба	81
Затятий обманщик	98
Зникнення Чорного Орла	110
Зворотне перетворення	121
Друзі зі Сан-Розаріо	139
Четверте липня в Сальвадорі	153
Емансипація Біллі	165
Зачарований поцілунок	176
Випадок з практики комісара	190
Відродження Шарлеруа	203
Від імені менеджменту	217
Різдвяна панчоха Свистуна Діка	231
Алебардист з маленького замку на Рейні	246
Два відступники	256

ВАРІАНТИ (<i>переклад Б. Синякевич</i>)	267
Троянда Діксі	269
Третій інгредієнт	283
Як переховувався Чорний Білл	298
Школа та життя	312
Гра в наперстки	325
Пропозиція та попит	339
Захований скарб	351
Чекання відлюдника	363
Пригоди офіціанта	375
Мить перемоги	388
Мисливець за головами	402
Без історії	416
Вищий прагматизм	427
Бестселер	435
RUS IN URBE	449
Погане правило	459